

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

MORALE AND SPIRIT AT WORK BY MUNICIPALITY STAFF, SAO HAI DISTRICT, SARABURI PROVINCE

ลักขณา โพธิ์ผา¹
ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เพื่อเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเมื่อจำแนกตามเพศและสถานภาพ พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุ ประสบการณ์ทำงานและรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน พนักงานมีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ขวัญและกำลังใจ การปฏิบัติงาน แผนการพัฒนา

Abstract

The study on morale and spirit at work by the municipality staff in Sao Hai District, Saraburi Province was carried out with the purpose to study the level of morale and spirit and compare morale and spirit in order to develop a morale and spirit building plan.

From the study it was found that overall, the level of morale and spirit in all 6 aspects at work were at a high level.

From comparing the level of morale and spirit at work by respondents according to gender, it was found that overall and by aspect there were no differences. However, if comparing respondents with different age, work experience and monthly income, it was found that there were differences in the level of morale and spirit at work.

Keywords: morale and spirit/work/development plans

¹ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี 20131 phopha_laksana@hotmail.co.th

² ดร. / วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทนำ

บรรดาคณะประภอบของทรัพยากรการบริหารบุคคล ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เข้าไปสอดแทรกรวมอยู่ในทุกขั้นตอนของการบริหารงาน องค์การจะประสบความสำเร็จได้เพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงาน การบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่สำคัญในองค์การและองค์การจะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์หากปราศจากทรัพยากรบุคคล และขณะเดียวกันทรัพยากรบุคคลจะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีถ้าปราศจากความสามารถและแรงจูงใจ ผู้บริหารงานองค์การโดยเฉพาะผู้มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านบุคคลจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ ทะนุบำรุงให้ทรัพยากรบุคคลอยู่ในสภาพที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และมีปริมาณเพียงพอ ถึงแม้จะเป็นการยากที่ผู้บริหารจะน้อมนำบุคคลในองค์การ ซึ่งมีความต้องการ ความรู้สึกรักคิดและความเห็นที่แตกต่างกัน มาจูงใจให้ผู้ร่วมงานอุทิศทั้งร่างกายและแรงใจให้แก่งานและหน่วยงาน อันเป็นผลทำให้องค์การสามารถดำเนินงานไปสู่จุดมุ่งหมายและ

จากการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี จะแบ่งการบริหารออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับข้าราชการประจำซึ่งฝ่ายข้าราชการประจำประกอบด้วย พนักงานเทศบาลตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง ปฏิบัติงานเป็นฝ่ายข้าราชการประจำ จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี มักประสบปัญหาในการทำงาน มีการ แบ่งพรรคเล่นพวก การพิจารณาความชอบ ไม่เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ เกิดการ กระแทกกระทั้น ชัดแย้งกันที่สุดในที่สุด เนื่องจากการทำงานใดๆ ที่ขาดซึ่งขวัญและกำลังใจแล้ว ประสิทธิภาพย่อมลดน้อยลง อย่างที่เราทราบกันดีคือ การทำงานอย่างไม่มีกระจิตระใจนั่นเอง ความหดหู่ ท้อแท้ สิ้นหวังจะปรากฏให้เห็นทางสีหน้า แววตาและการกระทำ บ่อยครั้งจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จนส่งผลต่อการทำงานด้อยลงอย่างเห็นได้ชัดเจน ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับสติปัญญาและทักษะของบุคลากรเพื่อการปฏิบัติการด้วย องค์การจำนวนมากจึงพยายามสร้างข้อได้เปรียบทางการบริหารงานด้านทรัพยากรบุคคลมีลักษณะเฉพาะตัว ทำการลอกเลียนแบบได้ยาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาวิธีในการบริหารงานด้านทรัพยากรบุคคลที่ดีและเหมาะสมให้กับองค์การ [3] , [2] , [1] ได้ระบุปัจจัยด้านขวัญและกำลังใจในการทำงานไว้ ดังนี้ 1. ลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 2.ความพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติ 3.จุดมุ่งหมายหลักและนโยบายการดำเนินงาน 4.การให้บำเหน็จรางวัล 5.สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน และ 6.สุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน

จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนการบริหารงานทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางที่จะพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงาน
3. เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี มีเทศบาลทั้งหมด 6 แห่ง คือ 1) เทศบาลตำบลบ้านยาง 2) เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ 3) เทศบาลตำบลเสนาห์ 4) เทศบาลตำบลเมืองเก่า 5) เทศบาลตำบลต้นตาล- พระยาทศ 6) เทศบาลตำบลหัวปลวก จำนวนพนักงานที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ทั้งสิ้น 210 คน การศึกษาครั้งนี้ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ทดสอบสมมติฐานเป็นการทดสอบโดยใช้ Independent Sample t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการศึกษาวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 35 ปี -น้อยกว่า 45 ปี สถานภาพสมรส มีประสบการณ์การปฏิบัติงานอยู่ในช่วงอายุ 5 ปี - น้อยกว่า 10 ปี มีรายได้ 15,001-20,000 บาท

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเขตอำเภอเสนาห์ พบว่า ภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้ ด้านความพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติ มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยระดับมาก 3.70 ลำดับที่ 2 ด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย ระดับมาก 3.69 ลำดับที่ 3 ด้านจุดมุ่งหมายหลักและนโยบายการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก 3.68 ด้านการให้บำเหน็จรางวัล มีค่าเฉลี่ยระดับมาก 3.66 ด้านสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก 3.61 และด้านสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 3.44 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน: ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน

สมมติฐานที่ 1: ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานที่มีเพศต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2: ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามอายุ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานที่มีอายุ แตกต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยพนักงานที่มีอายุ 26-น้อยกว่า 35 ปี มีน้อยกว่าระดับอายุ 35- น้อยกว่า 45 ปี

สมมติฐานที่ 3: ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานที่มีสถานภาพ

ต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4: ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5: ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านความพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติ และด้านการให้บำเหน็จรางวัล มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

สรุป

เพศ กับสถานภาพ กับระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี พบว่าพนักงานมีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากงานที่พนักงานได้รับมอบหมายตรงกับความรู้ความสามารถของตนเองและเป็นลักษณะงานที่ถนัด ถึงแม้ว่าพนักงานจะมีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน แต่ก็ไม่ทำให้พนักงานก็มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างด้านอายุ ประสบการณ์ทำงานและรายได้ต่อเดือน โดยสอดคล้องกับ [4] ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากงานที่พนักงานได้รับมอบหมายตรงกับความรู้ความสามารถของตนเองและเป็นลักษณะงานที่ถนัด ถึงแม้ว่าพนักงานจะมีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน แต่ก็ไม่ทำให้พนักงานก็มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยขอเสนอ แผนพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เพื่อให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติราชการ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจมากขึ้น 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้ทั่วไปในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยทั่วไป เช่น ระเบียบกฎหมาย นโยบายสำคัญของรัฐบาล สถานที่ โครงสร้างของนโยบายต่าง ๆ เป็นต้น
2. ด้านความรู้และทักษะเฉพาะงานในแต่ละตำแหน่ง ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดโดยเฉพาะ เช่น งานฝึกอบรม งานพิมพ์ดีด งานด้านช่าง
3. ด้านการบริหาร ได้แก่ รายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารงานและการบริการประชาชน เช่น ในเรื่องการวางแผน การมอบหมายงาน การจูงใจ การประสานงาน เป็นต้น
4. ด้านคุณสมบัติส่วนตัว ได้แก่ การช่วยเสริมบุคลิกที่ดี ส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ เช่น มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน การสื่อสารและสื่อความหมาย การเสริมสร้างสุขภาพอนามัย เป็นต้น
5. ด้านศีลธรรมคุณธรรม และจริยธรรม ได้แก่ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติงาน เช่น จริยธรรมในการปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

เทศบาลควรมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายให้ชัดเจน ควรมีการฝึกอบรมข้าราชการ จัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่พนักงานจ้าง ควรพิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะช่วยเพิ่มระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขวัญและกำลังใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- [2] ปรียาวดี ผลเอนก. (2557). การบริหารการผลิต (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] วิชัย โถสุวรรณจินดา. (2556). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] อัมพร อิมทรัพย์. (2555). ข้าราชการสายวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์